

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Societatea Comercială „Expalsa-IMP” Societate cu Răspundere Limitată,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Expalsa IMP”, Societatea cu Răspundere Limitată „Floreni-Com” și Societatea cu Răspundere Limitată „Basarabia-Agro” împotriva Consiliului satului Hîrbovăț, raionul Anenii-Noi privind anularea actului administrativ normativ, împotriva hotărârii din 23 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 3ra-25/25

Nr. PIGD 2-24012677-01-3ra-20012025)

Recursul este vădit neîntemeiat. Art. 246 alin. (2) lit. h) din Codul administrativ. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a deciziei contestate.

Au examinat anterior cauza judecătoreii:

Curtea de Apel Chișinău (Gh. Mîra, A. Braga, V. Sîrbu)

11 martie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursul depus de către Societatea Comercială „Expalsa-IMP” Societate cu Răspundere Limitată,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judcători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 31 ianuarie 2024 SC „Expalsa-IMP” SRL, SRL „Floreni-Com” și SRL „Basarabia-Agro” s-au adresat cu o acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului sătesc Hîrbovăț, r-nul Anenii Noi, terț Primarul sat. Hîrbovăț, r-nul Anenii Noi cu privire la anularea actului administrativ normativ pct. II lit. b) din Anexa nr. 9 cu privire la aprobarea cotelor concrete ale impozitului pe bunurile imobiliare pentru bunurile evaluate de către organele cadastrale în scopul impozitării pentru terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele în mărime de 10 % din baza impozabilă a bunurilor imobile la decizia Consiliului sătesc Hîrbovăț nr. 2/10 din 11 decembrie 2023 cu privire la aprobarea bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024.

2. În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că prin Decizia nr.2/10 din 11 noiembrie 2023 a Consiliului sătesc Hîrbovăț a fost aprobat bugetul satului Hîrbovăț pentru anul 2024 în a doua lectură.

3. În acest sens au menționat că în conformitate cu anexa nr.9 pct. II lit. b) la decizia nominalizată au fost aprobată cota concretă la impozitul pe bunurile imobiliare evaluate de către organele cadastrale în scopul impozitării (conform art.280 din Codul fiscal) pentru terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele în mărime de 10 % din baza impozabilă a bunurilor imobile.

4. Au mai invocat reclamanții că în sensul art.17 din Codul administrativ, Consiliul sătesc Hîrbovăț, a aprobat contrar prevederilor legale pct. II lit.b) din anexa nr.9 la Decizia nr.2/10 din 11 decembrie 2023 cu privire la aprobarea bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 în a doua lectură și respectiv au încălcat dreptul reclamanților:

- de a cunoaște din timp și de a fi consultați, în modul stabilit, referitor la mărimea impozitului pentru bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele pentru anul 2024 pentru planificarea cheltuielilor, drept stipulat de art.280 alin. (3) lit.a) din Codul fiscal;

- de a fi informați, în mod prioritar, de administrația publică locală și de a le fi asigurat accesul liber la proiectele ce vizează mărimea preconizată a impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate

pe ele pentru anul 2024, drept stipulat de art.280 alin.(3) lit.b) din Codul fiscal;

- de a fi asigurată de către administrația publică locală la stabilirea concretă a cotei pentru bunurile imobiliare, terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele pentru anul 2024, proporționalitatea (achitabilitatea) între interesele colectivității locale și ale SC „Expalsa-Imp” SRL în calitate de contribuabil, drept stipulat de art.280 alin.(3) lit.c) din Codul fiscal;

- de a fi consultați în partea proiectului actului administrativ, care va avea un impact economic negativ considerabil asupra reclamanților generat de majorarea cotei impozitului pe bunurile imobiliare, terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele de la cota 0,3 % aprobată în bugetul satului Hîrbovăț pentru anul 2023, până la 10 % pentru anul 2024, ceea ce constituie o majorare de 33 ori mai mare sau cu 3333 % mai mult, drept stipulat de art.3 alin.4) al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional;

- de a participa, în condițiile Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, la orice etapă a procesului decizional asupra elaborării și adoptării anexei nr.9 pct. II lit. b) de aprobare a cotei concrete la impozitul pe bunurile imobiliare evaluate de către organele cadastrale în scopul impozitării (conform art.280 din Codul fiscal) pentru terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele, anexă la Decizia nr.2/10 din 11 decembrie 2023 a Consiliului sătesc Hîrbovăț de aprobare a bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 în a doua lectură - de a solicita și obține informații referitoare la procesul decizional, inclusiv dreptul de primi proiectul deciziei de aprobare a bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 însoțit de materialele aferente drepturi stipulate de art.6 lit.a), b) ale Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional; art.17 alin.(3) lit.a) al Legii nr.436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.

- de a prezenta Consiliului sătesc Hîrbovăț recomandări/dezacord referitoare la proiectul bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 supus discuțiilor, în special mărimea cotei concrete la impozitul pe bunurile imobiliare evaluate de către organele cadastrale în scopul impozitării (conform art.280 din Codul fiscal) pentru terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele, drept stipulat de art.6 lit.d) al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, art.17 alin.(3) lit.d) al Legii nr.436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală și art.280 alin.(4) din Codul fiscal.

5. A mai susținut că potrivit punctul II lit. b) din anexa nr.9 a Deciziei nr.2/10 din 11 decembrie 2023 cu privire la aprobarea bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 în a doua lectură, prin care a fost aprobată cota concretă la impozitul pe bunurile imobiliare evaluate de către organele cadastrale în scopul impozitării (conform art.280 din Codul fiscal) pentru

terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele în mărime de 10 % din baza impozabilă a bunurilor imobile, consideră reclamații că este ilegal și trebuie să fie anulat deoarece art.280 alin. (1) lit.a¹) din Codul fiscal stabilește cota minimă a impozitului pe bunurile imobiliare în mărime de 0,1 % din baza impozabilă a terenurilor agricole cu construcții amplasate pe ele, iar cota concretă a acestui impozit se stabilește anual de către autoritatea reprezentativă și deliberativă a administrației publice locale.

6. La fel, au susținut că art.280 alin.(3) din Codul fiscal, stipulează că autoritatea reprezentativă și deliberativă a administrației publice locale, la stabilirea cotei concrete a impozitului, este obligată să se conducă de următoarele criterii și principii:

a) previzibilitatea - contribuabilii, pentru planificarea cheltuielilor, vor cunoaște din timp și vor fi consultați, în modul stabilit, referitor la mărimea impozitului;

b) principiul transparenței decizionale - autoritatea administrației publice locale, în mod prioritar, va informa și va asigura accesul liber la proiectele ce vizează mărimea preconizată a impozitului;

c) principiul achitabilității (proporționalității) în raporturile dintre interesele unității administrativ-teritoriale și ale contribuabilului - autoritatea administrației publice locale, la stabilirea cotei concrete a impozitului, se va asigura că este respectată proporționalitatea (achitabilitatea) între interesele colectivității locale și ale contribuabililor, inclusiv nu va întreprinde acțiuni în exces sub pretextul atingerii interesului public/colectivității locale.

7. În continuare, reclamații cu referire la prevederile art.2 din Legea nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, au susținut că ar fi putut influența procesul decizional, deoarece ar fi exprimat un dezacord prompt împotriva majorării nechibzuite și neargumentate economic a cotei concrete a impozitului pe bunurile imobiliare pentru terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele de la 0,3 % în anul 2023 până la 10 % în anul 2024, adică de 33 ori mai mare sau cu 3333 % mai mult, iar în acest caz, Consiliul sătesc Hîrbovăț nu ar fi putut aproba decizia nr.2/10 din 11 decembrie 2023 în ce privește cota concretă a impozitului pentru bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele, deoarece în caz de divergențe, or, în conformitate cu art.280 alin.(4) din Codul fiscal, pârâtul ar fi fost obligat să efectueze o analiză a impactului de reglementare conform prevederilor art.13 din Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător și prevederilor Hotărârii Guvernului nr.23/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, adaptate și aplicate corespunzător specificului local.

8. Subsecvent, reclamații au susținut că erau în drept să calculeze uzura pentru întreaga perioadă minimă a duratei de funcționare. Or, mărimea cotei concrete la impozitul imobiliar pentru terenurile agricole cu construcții

amplasate pe ele aprobate de către pârât contrar legii, pune în poziție de inegalitate a condițiilor de desfășurare a activității de întreprinzător de către reclamanți în comparație cu personale juridice de drept privat nerezidente și cele rezidente, deoarece ultimele plătesc un impozit similar de zeci de ori mai mic, decât reclamanții vor trebui să plătească în anul 2024. Mărimea acestui impozit imobiliar în marea majoritate a localităților din Republica Moldova este în mediu de la 0,1 % până la 0,6 % din baza impozabilă.

9. În acest sens, reclamanții au făcut trimitere la prevederile art. 280 din Codul fiscal, care stabilește dreptul autorității reprezentative și deliberative a administrației publice locale de a stabili anual cota concretă a impozitului pentru terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele, însă acest drept nu este unul absolut, dar este condiționat de respectarea principiilor stipulate de art.280 alin.(3) din Codul fiscal, care nu este o formalitate, dar o condiționalitate. Or, această condiționalitate presupune că, pentru a fi legală o decizie de stabilire a cotei anuale concrete a impozitului pentru terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele, respectiv administrația publică locală era obligată să respecte principiile stipulate de art.280 alin.(3) din Codul fiscal.

10. Au mai menționat reclamanții că condiționarea legalității unui act administrativ ierarhic inferior legii se regăsește și în art.3 alin.(4) al Legii nr.100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, care stipulează că actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care proiectul actului normativ întocmit în temeiul actului normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin actul de nivel superior și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia.

11. La fel, au notat că în conformitate cu art.6 al Legii nr.100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, decizia Consiliului sătesc Hîrbovăț nr.2/10 din 11 decembrie 2023 care include și anexa nr.9, este un act normativ ierarhic inferior Codului fiscal, care este o lege codificată, acest act administrativ cu caracter normativ fiind adoptat în temeiul mai multor legi, inclusiv a art.280 din Codul fiscal, fapt menționat chiar în clauza de adoptare a anexei nr.9 la decizia Consiliului sătesc Hîrbovăț.

12. În continuare cu referire la prevederile art. 1 alin. (3), art. 12 din Codul administrativ, prevederile art. 3 alin. (2)-(3) din Codul fiscal, au invocat că pct.II lit. b) din anexa nr.9 cu privire la aprobarea cotelor concrete ale impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții pe ele la decizia Consiliului sătesc Hîrbovăț din 11 decembrie 2023, cu privire la aprobare bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 în a doua lectură este ilegal, deoarece contravine principiilor stabilite de art. 280 alin. (3) din Codul fiscal, precum și regulilor cu privire la transparența procesului decizional.

13. Totodată, au invocat că din cauza faptului că pârâtul nu a informat adecvat, în modul prioritar și în timp util reclamanții despre elaborarea și

examinarea proiectului bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024, inclusiv cota concretă a impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele, reclamanților le-a fost încălcat dreptul de a participa, în condițiile Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 cu privire la transparența în procesul decizional, la orice etapă a procesului decizional de aprobare a cotelor concrete pentru bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele în satul Hîrbovăț pentru anul 2024; dreptul de a solicita și a obține informații referitoare la procesul decizional, inclusiv să primească proiectul deciziei de aprobare a cotei concrete pentru bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele în satul Hîrbovăț pentru anul 2024 însoțite la materialele aferente; dreptul de a prezenta pârâului recomandări referitoare la proiectul bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 supus discuțiilor, în special anexa nr.9 pct.II lit.b) prin care au fost aprobată cota concretă la bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele, drepturi stipulate de art.6 al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008, art.280 alin.(3) lit.a) din Codul fiscal; dreptul de a prezenta pârâului dezacord în privința mărimii cotei concrete pentru bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele în satul Hîrbovăț pentru anul 2024 care va avea un impact economic existențial asupra activității reclamanților, drepturi stipulate de art.3 alin.(4) al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 cu privire la transparența în procesul decizional, precum și prevederile art.280 alin.(4) din Codul fiscal.

14. Subsecvent reclamanții au considerat că pârâul a încălcat și principiul achitabilității (proporționalității) stipulat de art.280 alin.(3) lit.c) din Codul fiscal în raporturile dintre interesele unității administrativ-teritoriale și ale contribuabilului. Or, majorarea de către pârât a cotei concrete a impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele de la 0,3 % din baza impozabilă în anul 2023 până la 10 % în anul 2024, ceea ce constituie o majorare de 33 ori mai mare sau cu 3333 % mai mult, este cu siguranță o acțiune în exces, nu respectă în nici un fel proporționalitatea între interesele colectivității locale și ale contribuabililor plătitori ai acestui impozit, care sunt întreprinderi ce activează în domeniul agricol, iar cote atât de mari ale impozitului pe bunuri imobiliare terenuri agricole cu construcții pe ele nu au fost vreodată aprobate nu doar în Republica Moldova, dar în nici un alt stat din lume.

15. În acest context, reclamanții au menționat că prin Hotărârea Guvernului nr.941 din 22 decembrie 2020 a fost aprobat Catalogul mijloacelor fixe, iar din conținutul pct.2 rezultă că „prevederile prezentului Catalog se aplică în scopuri fiscale pentru toate persoanele juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător.” Iar, din conținutul pct.9 al Catalogului rezultă că „persoanele juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător urmează să stabilească în scopuri fiscale aceeași durată de funcționare utilă determinată în scopuri financiare, fără a ține cont de limita maximă, dar care

nu poate fi mai mică decât limita minimă prevăzută în anexă, cu excepția celei prevăzute la punctul 13.”

16. La caz, reclamantii au considerat că acest catalog reconfirmă încă o dată, că stabilirea de către pârât a cotelor concrete la impozitul pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele în mărime de 10 % din baza impozabilă este lipsită de sens economic și fiscal, deoarece pârâtul în termen de cel mult 10 ani va putea să perceapă de la reclamantii un impozit egal cu valoarea acestor construcții ale reclamantilor, care urmează să fie exploatate cel puțin 30 sau 40 ani.

17. Însă, la caz, pârâtul, cunoscând foarte bine că reclamantii sunt subiecți al impunerii cu impozitul pe bunurile imobiliare pentru terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele din localitate, deoarece plătesc acest impozit din mai mulți ani de zile, era obligat conform legii:

- să informeze în mod prioritar și adecvat reclamantii despre proiectul bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 și cota concretă ale impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele, aceasta presupunând cel puțin faptul că pârâtul era obligat să informeze în primul rând reclamantii, despre cota concretă a acestui impozit pentru anul 2024 și cel puțin prin informarea lor la poșta electronică, care este cunoscută de pârât și prin intermediul căreia pârâtul a informat reclamantii despre diferite chestiuni mai puțin importante, în comparație cu aprobarea unei cote concrete la impozitul pe bunuri imobiliare majorate, obligație prevăzute de art.17 alin. (4) lit.a) din Legea nr.436 din 28 decembrie 2006, art.280 alin. (3) lit.a), b) din Codul fiscal, art.5 lit. a) și art.7 lit.b) al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional;

- să informeze în timp util reclamantii despre proiectul bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 și cota concretă a impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele, astfel încât reclamantii să dispună de timp suficient pentru a face cunoștință cu proiectul deciziei, să o analizeze și să prezinte recomandări/dezacord asupra proiectului deciziei ce urmează a fi aprobată, iar acest termen nu poate fi mai mic de 15 zile lucrătoare până la examinarea deciziei, termen stipulat de art.9 alin.(1) al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, art.101 alin.(2) al Legii nr.436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.

18. În acest sens au susținut că pârâtul intenționat nu a informat reclamantii în mod adecvat, în mod prioritar și în timp util prin intermediul poștei electronice despre elaborarea și examinarea proiectului bugetului s. Hîrbovăț pentru anul 2024 și a cotei concrete la impozitul pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcție amplasate pe ele, nu a consultat opinia reclamantilor, această metodă de informare fiind singura adecvată în sensul art.17 alin.(4) lit.a) a Legii nr.436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală și conformă dispozițiilor art.5 lit.a), art.7 lit.b),

art.9 alin.(1) art.13 alin.(2) al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, deoarece anume pe aceasta cale a avut loc comunicarea obișnuită a pârâtului cu reclamantii.

19. La fel, au invocat că pentru a reda o aparentă legalitate procesului de elaborare și aprobare a deciziei privind bugetul pentru anul 2024, pârâtul a plasat pe pagina web oficială a administrației publice locale a satului Hirbovaț, la 27 noiembrie 2023 anunțul privind audierea publică care urma să aibă loc la 01 decembrie 2023 cu privire la aprobarea proiectului bugetului satul Hîrbovăț pentru anul 2024.

20. Cu referire la aceste circumstanțe, reclamantii au susținut că în realitate, pârâtul a mimit respectarea principiilor transparenței activității în procesul de elaborare și aprobare a bugetului satul Hîrbovăț pentru anul 2024, deoarece nu a informat adecvat, în mod prioritar și în timp util, persoanele juridice de drept privat, inclusiv reclamantii, prin intermediul poștei electronice despre elaborarea proiectului bugetului pentru anul 2024 și mărimea cotei concrete al impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele și nici nu a plasat proiectul deciziei pe pagina web cu cel puțin 15 zile lucrătoare până la data examinării deciziei.

21. Din cauza faptului că pârâtul nu a informat adecvat, în mod prioritar și în timp util reclamantii, despre elaborarea și examinarea proiectului bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024, inclusiv cota concretă a impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele, pârâtul a încălcat obligația sa de a consulta opinia reclamantilor în privința acestor cote concrete, obligație stipulată de art.3 alin.(4), art.7 lit.e), art.8 lit.c), art.11 alin.(1), art.13 alin.(2) al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 cu privire la transparența în procesul decizional, art. 8 alin.(3), art. 101 alin.(2) al Legii nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală și de art. 280 alin.(3) lit. a) din Codul fiscal.

22. În continuare, reclamantii au menționat că analizând prevederile art.3 alin.(2) lit.b), art.4, art.5, art.7, art.8, art.9 alin.(1) al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, art. 101 alin.(2) al Legii nr.436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, a concluzionat că pârâtul a încălcat dispozițiile imperative ale acestor legi, nu a publicat proiectul deciziei de aprobare a bugetului pentru anul 2024 cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de aprobare și nici nu l-a expediat prin intermediul poștei electronice în adresa reclamantului, care este parte interesată, pentru a-i consulta opinia. Or, reieșind din prevederile art.280 alin. (3) lit.b) din Codul fiscal și art. 17 alin.(4) lit.a) din Legea nr.436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, rezultă cert că autoritatea publică locală din satul Hîrbovăț era obligată să informeze adecvat, în mod prioritar și în timp util anume acele părți interesate, inclusiv reclamantii, care vor fi afectate de majorarea exorbitantă a cotei concrete la impozitul pentru bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții

amplasate pe ele pe toate căile posibile de comunicare și nu mai târziu decât cu 15 zile lucrătoare până la examinarea proiectului deciziei.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL CA INSTANȚĂ DE FOND

23. Prin hotărârea din 23 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, acțiunea în contencios administrativ înaintată de SC „Expalsa-IMP” SRL, SRL „Floreni-Com” și SRL „Basarabia-Agro” împotriva Consiliului sătesc Hîrbovăț, r-nul Anenii Noi, terț Primarul sat. Hîrbovăț, r-nul Anenii Noi cu privire la anularea actului administrativ normativ pct. II lit. b) din Anexa nr. 9 cu privire la aprobarea cotelor concrete ale impozitului pe bunurile imobiliare pentru bunurile evaluate de către organele cadastrale în scopul impozitării pentru terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele în mărime de 10 % din baza impozabilă a bunurilor imobile la decizia Consiliului sătesc Hîrbovăț nr. 2/10 din 11 decembrie 2023 cu privire la aprobarea bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024, s-a respins ca neîntemeiată (f.d.102; 103/116).

24. Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată analizând prevederile legale care guvernează raportul juridic în raport cu criticele formulate în cererea de chemare în judecată, a conchis că acțiunea urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

25. În susținerea soluției adoptate, instanța de judecată a relevat că după cum rezultă din materialele dosarului, obiect al controlului judecătoresc în prezentul litigiu, constituie decizia Consiliul sătesc Hîrbovăț nr. 2/10 din 11 decembrie 2023, prin care s-a decis:

„1. Se aprobă bugetul local pe anul 2024 la venituri în sumă de 31037.7 mii lei și la cheltuieli în sumă de 31037.7 mii lei.

2. Se aprobă:

2.1 Sinteza indicatorilor principali ai bugetului local: venituri, cheltuieli, inclusiv cheltuielile de personal și sursele de finanțare se prezintă în anexa 1.

2.2 Sinteza veniturilor bugetului local se prezintă în anexa 2.

2.3 Resursele și cheltuielile bugetului local conform clasificăției funcționale și pe programe se prezintă în anexa 3.

2.4 Nomenclatorul tarifelor pentru prestarea serviciilor contra plată de către instituțiile publice finanțate de la bugetul local se prezintă în anexa 4.

2.5 Transferurile de la/către alte bugete se prezintă în anexa 5.

2.6 Sinteza veniturilor colectate de către instituțiile bugetare finanțate din bugetul local se prezintă în anexa nr. 6.

2.7 Efectivul limită al statelor de personal din instituțiile finanțate de la bugetul local în anexa nr.7.

2.8 Cotele taxelor locale pentru anul 2024 pe teritoriul UAT Hîrbovăț, conform anexei 8

2.9 Cotele impozitelor locale , conform anexei 9.

3. Se aprobă cuantumul fondului de rezervă în mărime de 150,0 mii lei.”

26. La fel, instanța de judecată a reținut că potrivit anexei nr. 9 al deciziei Consiliului sătesc Hîrbovăț nr. 2/10 din 11 decembrie 2023, în conformitate cu titlul VI din Codul fiscal, aprobat prin Legea nr.1163-XII din 24 aprilie 1997 a modificărilor operate prin Legea nr. 356 din 29 decembrie 2022 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr.456-459, art.813) în Titlul VI al Codului fiscal și Legea pentru punerea în aplicare a Titlului VI din Codul fiscal nr. 1056/2000, în vigoare din 01 ianuarie 2023; Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006; Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar- fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014; Legea privind finanțele publice locale nr 397 -XV din 16 octombrie 2003; Legea cu privire la datoria sectorului public; garanțiile de stat și recreditarea de stat nr. 419-XVI din 22 decembrie 2006, Consiliul sătesc Hîrbovăț a aprobat cotele concrete la impozitul funciar și pe bunurile imobiliare, după cum urmează:

„II. Cotele concrete la impozitul pe bunurile imobiliare.

Pentru bunurile imobiliare evaluate de către organele cadastrale în scopul impozitării (conform art. 280 din titlul VI al Codului fiscal);

b) Pentru terenurile agricole cu construcție amplasate pe ele – 10 % din baza impozabilă a bunurilor imobile.”

27. În aceste condiții, la data de 31 ianuarie 2024 reclamanții s-au adresat cu o acțiune în control normativ în vederea verificării prevederilor pct. lit. b) al pct. II al Anexei nr. 9 la decizia Consiliului sătesc Hîrbovăț nr. 2/10 din 11 decembrie 2023.

28. În acest context, instanța de judecată a subliniat că dispozițiile art. 2 alin. (1) Codul administrativ, stipulează că prevederile codului determină statutul juridic al participanților la raporturile administrative, atribuțiile autorităților publice administrative și ale instanțelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile și obligațiile participanților în procedura administrativă și cea de contencios administrativ.

29. La fel, instanța de judecată a reținut că art. 2 din Codul administrativ prevede expres la alin. (3) lit. d) că prevederile sale nu se aplică procedurii de elaborare și adoptare a actelor normative.

30. La caz, instanța de judecată a considerat necesar de a menționa faptul că la acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale în decizia Curții Constituționale nr.145 din 17 decembrie 2020, în care Curtea a menționat la pct. 31, următoarele: „.....articolul 2 alin.(2) din Codul administrativ, stabilesc că unele aspecte ce țin de activitatea administrativă în domenii specifice ar putea fi reglementate prin norme legislative speciale, care vor deroga de la prevederile Codului. Iar la pct.33 Curtea reține că prevederile art. 2 alin.(2) din Codul administrativ au ca destinatar legislatorul, nu instanțele de judecată. Prin acest articol, Parlamentul și-a

rezervat competența de a reglementa anumite domenii ale activității administrative prin legi speciale. Astfel, prevederile contestate nu au în vedere competența judecătorului de drept comun de a rezolva conflictele de legi.”

31. Prin urmare, la caz, instanța de judecată a concluzionat că urmează a fi verificată legalitatea actului normativ în partea contestată privind respectarea procedurii de elaborare și adoptare a actelor normative conform legii speciale și anume prin prisma prevederilor art.3 alin.(4) lit. a) și b) și art.18 ale Legii nr.100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative.

32. În continuare, instanța de judecată a reținut că reclamantii invocă că actul contestat a fost emis cu încălcarea prevederilor legale și anume: 1) în calitate de titulari ai terenurilor agricole pe care sunt amplasate construcții, le este afectată starea financiară și posibilitatea reală de a plăti impozitul la o atare cotă, iar cotele impuse spre achitare îi pun într-o poziție defavorizată în comparație cu persoanele juridice de drept privat nerezidente care desfășoară activitatea de întreprinzător, astfel acțiunile autorității publice locale nu sunt proporționale; 2) autoritatea locală nu a respectat dreptul reclamantilor de a cunoaște din timp și de a fi consultați referitor la mărime impozitului pe terenurile agricole cu construcții pentru anul 2024 și a prezenta obiecțiile corespunzătoare.

33. La cest capitol, instanța de judecată cu referire la prevederile art. 239 alin.(1) din Codul administrativ, a accentuat că acțiunea în controlul normativ presupune verificarea actului administrativ normativ prin prisma respectării condițiilor de legalitate formală și materială. Astfel, condițiile de legalitate formală stabilesc necesitatea întrunirii elementelor cu privire la competența autorității administrative emitente, procedura adoptării actului și forma acestuia.

34. La caz, instanța de judecată a reținut că reclamantii SC „Expalsa-IMP” SRL, SRL „Floreni-Com” și SRL „Basarabia-Agro” a invocat neasigurarea obligației de transparență în procesul adoptării deciziei Consiliului sătesc Hîrbovăț nr. 2/10 din 11decembrie 2023.

35. Prin urmare, cu privire la procedura de emitere a actului administrativ, Completul de judecată analizând prevederile art. 32 alin. (5) din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017, art. 3 alin. (4), art. 7 alin. (1) lit. a) din Legea privind transparența în procesul decizional nr. 239 din 13 noiembrie 2008, în coraport cu materialele cauzei, a concluzionat că până la adoptarea deciziei nr. 2/10 din 11 decembrie 2023, Consiliul sătesc Hîrbovăț a respectat procedura de transparență a procesului decizional și anume a asigurat informarea corectă a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, cât și altor părți interesate, întrucât la 27 noiembrie 2023 pe site-ul Primăriei satului Hîrbovăț, raionul Anenii Noi, <https://hirbovat.md/stiri/audiere-publica-a-proiectului-bugetului-pentru->

anul-2024/ a fost publicat anunțul privind inițierea audierilor publice cu privire la proiectul de buget local pentru anul 2024.

36. La fel, instanța de judecată a constatat că repetat, la 02 decembrie 2024 pe site-ul Primăriei sat. Hîrbovăț, raionul Anenii Noi, a fost publicată noutatea despre desfășurarea evenimentului anunțat anterior cu privire la desfășurarea audierilor publice referitor la proiectul bugetului local pentru anul 2024.

37. În atare ordine de idei, instanța de judecată a concluzionat că temeiul invocat de către reclamant, nicidecum nu poate fi calificat drept un motiv întemeiat, care justifică anularea actului contestat, or, după cum denotă actele cauzei, la caz, a fost respectată procedura privind asigurarea transparenței, iar reclamantii au avut oportunitatea de a interveni cu propuneri și obiecții în vederea aprobării bugetului local pentru anul 2024, iar faptul că reclamantii în cadrul acestui proces nu au invocat careva obiecții și propuneri, precum și nu au asigurat participarea în cadrul dezbaterilor publice, nu poate echivala cu nerespectarea de către Consiliul sătesc Hîrbovăț al procesului privind transparența în cadrul procesului decizional.

38. Astfel, reieșind din cele menționate supra instanța de judecată a constatat că decizia nr. 2/10 din 11 decembrie 2023 a Consiliului sătesc Hîrbovăț a fost emisă cu respectarea procedurii de asigurare al transparenței.

39. Subsecvent, instanța de judecată a mai stabilit că la adoptarea actului normativ contestat, autoritatea emitentă a respectat rigorile legii, actul normativ îmbracă forma cerută întrucât corespunde întocmai scopului punerii acestuia în aplicare, fiind respectată totodată și procedura adoptării acestuia.

40. În continuare, cu referire la verificarea condițiilor legalității materiale, instanța de apel a relevat că în acest sens instanța este obligată a stabili dacă actul administrativ normativ contestat se află într-o concordanță un act normativ cu o forță juridică superioară și dacă prevederile actului normativ contestat nu contravin normelor actului normativ de o ierarhie mai înaltă.

41. La caz, instanța de judecată a notat că reclamantii SC „Expalsa-IMP”, SRL „Floreni-Com” SRL și SRL „Basarabia-Agro” au pretins asupra faptului că pct. II lit. b) din Anexa nr. 9 la decizia Consiliului sătesc Hîrbovăț nr. 2/10 din 11 decembrie 2023, cu privire la aprobarea bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024 impune majorarea cotei impozitului pe bunurile imobiliare la o rată inechitabilă ar contraveni art. 280 alin. (3) din Codul fiscal.

42. Cu referire la acest fapt pretins, instanța de judecată a notat în primul rând că, instanța de contencios administrativ pune în evidență faptul că art. 6 din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017 stabilește ierarhia actelor normative, prin urmare legislația Republicii Moldova este constituită din următoarele acte normative și anume: a) Constituția Republicii Moldova; b) legile și hotărârile Parlamentului; c) decretul Președintelui Republicii Moldova; d) hotărârile și ordonanțele Guvernului; e) actele normative ale autorităților administrației publice

centrale de specialitate; f) actele normative ale autorităților publice autonome; g) actele normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special; h) actele normative ale autorităților administrației publice locale.

43. În acest sens, instanța de judecată a notat că este indubitabil faptul că Consiliul sătesc Hîrbovăț, r-nul Anenii Noi reprezintă o autoritate al administrației publice locale.

44. În continuare, instanța de judecată analizând prevederile art. 14 alin. (2) din Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28 decembrie 2006, art. 24 alin. (1) lit. a) Legea privind finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014, art. 2 alin. (2), (3) și art. 280 alin.(1) –(5) din Codul fiscal, precum și prevederile Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 356 din 29 decembrie 2022, a constatat că cotele maxime ale impozitului pe bunurile imobiliare în cazul bunurilor imobiliare evaluate în scopul impozitării au fost excluse din art. 280 alin. (1) din Codul fiscal.

45. În această ordine de idei, instanța de judecată a concluzionat că Consiliul sătesc Hîrbovăț, în calitatea sa de autoritate publică locală, este unicul exponent al puterii publice ce decide oportunitatea actelor administrative cu caracter normativ. La rândul său, oportunitatea reprezintă dreptul de apreciere al organelor administrative, în cursul organizării și executării legii, prin care se asigură realizarea sarcinilor și a atribuțiilor lor legale, în conformitate cu mijloacele care corespund scopului legii.

46. Respectiv, instanța de judecată a notat că apreciind realizarea oportunității actului administrativ de către Consiliul sătesc Hîrbovăț, a constatat că, la adoptarea deciziei Consiliului sătesc Hîrbovăț nr. 2/10 din 11 decembrie 2023, iar în particular pct. II lit. b) din Anexa nr. 9, autoritatea emitentă a respectat limitele legale impuse, or, după cum rezultă din prevederile art. 280 alin. (1) lit. a¹) din Codul fiscal, legiuitorul nu a prevăzut o limită maximă al cotei calculată din baza impozabilă pentru terenurile agricole cu construcție, prin urmare, autoritatea a fost în drept de a stabili cota de 10 % din baza impozabilă.

47. Adițional, instanța de judecată a notat că nu a putut evidența faptul că în privința cotei impozitului stabilit de către Consiliul sătesc Hîrbovăț, a intervenit Cancelaria de Stat în vederea verificării legalității acestei prevederi, în scopul asigurării respectării prevederilor alin.(3) și (4) art. 280 din Codul fiscal.

48. Cu referire la argumentele reclamantilor, precum că măsurile adoptate de autoritatea locală nu sunt proporționale și urmează să îi dezavantajeze pe reclamanți în coraport cu alți agenți economici și să le afecteze competitivitatea, instanța de apel a evidențiat că măsurile adoptate sunt adecvate în contextul sporirii veniturilor comunei, care pot fi administrate în vederea dezvoltării durabile al infrastructurii, serviciilor publice și al proiectelor comunitare, care pe termen lung vor reduce costurile de operare

pentru toți agenții economici, totodată, aceste măsuri contribuie la o distribuție echitabilă al sarcinilor fiscale, iar de beneficiile respective pot beneficia nemijlocit și reclamantii.

49. Or, cota de impozit criticată în prezenta speța nu urmează a fi percepută drept un obstacol în activitatea economică al reclamantilor, ci urmează a fi apreciat din punctul de vedere al oportunităților create, prin stimularea dezvoltării și îmbunătățirii competitivității agenților economici rezidenți, întrucât o comunitate bine structurată, cu un suport adecvat, poate crea un mediu favorabil pentru toți actorii economici, promovând o concurență corectă și sustenabilă.

50. În această ordine de idei, instanța de judecată a considerat necesar de a menționa faptul că reieșind din limitele controlului judecătoresc și norma art. 219 alin. (3) din Codul administrativ potrivit căruia, instanța nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces, motiv din care a constatat că în cauză nu sunt întrunite temeiurile de ilegalitate a actului administrativ cu caracter normativ contestat, acesta fiind emis în strictă conformitate cu exigențele legii.

51. Din considerentele supra-expuse, instanța de judecată a concluzionat că în cazul în care argumentele de ilegalitate invocate de reclamant nu și-au găsit confirmare, constatându-se temeinicia și legalitatea pct. II lit. b) din Anexa nr. 9 cu privire la aprobarea cotelor concrete ale impozitului pe bunurile imobiliare pentru bunurile evaluate de către organele cadastrale în scopul impozitării pentru terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele în mărime de 10 % din baza impozabilă a bunurilor imobile la decizia Consiliului sătesc Hîrbovăț nr. 2/10 din 11 decembrie 2023 cu privire la aprobarea bugetului satului Hîrbovăț pentru anul 2024, motiv din care în temeiul prevederilor art.224 alin. (2) lit. f) din Codul administrativ, acțiunea urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

52. La 30 decembrie 2024, SC „Expalsa-IMP” SRL a depus cerere de recurs împotriva hotărârii din 23 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat să fie admis recursul, casată integral hotărârea instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie admisă acțiunea (f.d.120/125).

53. În motivarea recursului recurenta a indicat motivele de drept și de fapt invocate în cererea de chemare în judecată și examinate de către instanța de apel, suplimentar invocându-se că hotărârea Curții de Apel Chișinău este arbitrară și se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, în consecință urmează a fi casată integral și adoptată o nouă decizie, prin care acțiunea în contencios administrativ să fie admisă.

54. A mai susținut că Curtea de Apel Chișinău eronat a concluzionat că până la adoptarea deciziei nr.2/10 din 11 decembrie 2003 intimatul a respectat procedura de transparență a procesului decizional și anume a asigurat informarea corectă a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, cât și altor părți interesate, întrucât la 27 noiembrie 2023 pe site-ul Primăriei sat. Hîrbovăț, r-nul Anenii Noi a fost publicat anunțul privind inițierea audierilor publice cu privire la proiectul de buget local pentru anul 2024, însă nu s-a expus asupra faptului că deși intimatul cunoștea poșta electronică a recurentului, aceasta fiind o metodă obișnuită de comunicare între părțile litigante, în acest sens fiind anexate la acțiune multiple notificări recepționate de la intimat prin intermediul poștei electronice, în cazul elaborării și adoptrării actului administrativ contestat, intimatul intenționat a omis să-l aducă la cunoștință recurentului pe această cale pentru ca ultimul să fie nu fie informat și să nu-i fie consultată opinia.

55. Suplimentar, a invocat că anunțul de pe site-ul Primăriei sat. Hîrbovăț, în nici un mod nu respectă dispozițiile art.280 alin. (3) lit.a), b) din Codul fiscal care stipulează clar și univoc, că autoritatea reprezentativă și deliberativă a administrației publice locale, în speță intimatul, la stabilirea cotei concrete a impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele în mod prioritar trebuia să informeze contribuabilii, inclusiv recurentul, să le fie asigurat accesul liber la proiectele ce vizează mărimea preconizată a impozitului pe bunurile imobiliare, iar contribuabilii trebuiau să cunoască din timp despre mărimea preconizată a impozitului și să fie consultați, în modul stabilit, referitor la mărimea impozitului.

56. În acest context a susținut că pentru ca anunțul de pe site-ul Primăriei sat. Hîrbovăț să corespundă cerințelor art.280 din Codul fiscal și art.9 alin. (1) al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, el trebuia să fie adresat persoanelor juridice de drept privat, trebuia să fie plasat cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de examinarea deciziei, trebuia să conțină informația despre mărimea preconizată a impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele pentru anul 2024 și trebuia să fie expediat imediat prin intermediul poștei electronice persoanelor juridice de drept privat, inclusiv recurentului.

57. În acest sens, a susținut că în realitate, intimatul a mimit respectarea principiilor transparenței activității în procesul de elaborare și aprobare a bugetului sat. Hîrbovăț pentru anul 2024 și a facut-o intenționat, pentru ca recurentul să nu cunoască despre mărimea preconizată a cotei concrete a impozitului pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe acestea. Or, dacă recurentul ar fi fost informat de către intimat despre mărimea cotelor preconizate la acest impozit, acesta ar fi exprimat un dezacord prompt împotriva majorării nechibzuite și neargumentate economic a cotei concrete a impozitului pe bunurile imobiliare pentru terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele, iar în caz de divergențe, în conformitate cu

art. 280 alin.(4) din Codul fiscal Titlul VI, intimatul ar fi fost obligat să efectueze o analiză a impactului de reglementare conform prevederilor art.13 din Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător și prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 23/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, adaptate și aplicate corespunzător specificului local.

58. În acest context, a mai menționat că aceste multiple încălcări evidente și grave ale mai multor acte normative admise de intimat la elaborarea și adoptarea actului administrativ contestat, au fost apreciate de prima instanță în mod arbitrar, ca fiind în concordanță cu legile nominalizate, deși, art. 3 alin. (4) lit.b) al Legii nr.100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative stipulează univoc că proiectul actului normativ întocmit în temeiul unui act normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin actul de nivel superior și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia.

59. A mai invocat că prima instanță examinând acțiunea a stabilit că „totuși, actele administrative normative trebuie să fie în concordanță cu legea, aceasta din urmă aflându-se în ierarhia normelor juridice superior actului administrativ normativ”(fila nr.8). Însă, contrar propriei constatări, circumstanțelor de fapt și probelor din dosar, prima instanță a constatat în mod arbitrar că a fost respectată procedura privind asigurarea transparenței, iar reclamanții au avut oportunitatea de a interveni cu propuneri și obiecții în vederea aprobării bugetului local pentru anul 2024, iar faptul că reclamanții în cadrul acestui proces nu au invocat careva obiecții și propuneri, precum și nu au asigurat participarea în cadrul dezbaterilor publice, nu poate echivala cu nerespectarea de către Consiliul sătesc Hîrbovăț al procesului privind transparența în cadrul procesului decizional.

60. A mai susținut recurenta că analizând actul de dispoziție emis de către a concluzionat că constatările primei instanțe nu sunt doar arbitrare, dar au fost făcute în lipsa oricăror probe în acest sens, deoarece intimatul nu a participat la examinarea cauzei, nu a depus referință și nici nu a prezentat dosarul administrativ. Or, potrivit art.13 al Legii nr.235 din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător ”analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului, precum și corespunderea actului scopurilor politicii de reglementare și principiilor prezentei legi. Actul de analiză a impactului de reglementare este parte integrantă a notei de fundamentare a proiectului de act normative”.

61. Astfel, a susținut că proba care ar fi putut să determine prima instanță să ajungă la concluziile nominalizate, ar fi fost actul de analiză al impactului

de reglementare sau dosarul administrativ, în care ar fi fost inclusă argumentarea în baza costurilor și beneficiilor, în care ar fi fost descrisă necesitatea majorării cotei concrete la impozitul pe bunurile imobiliare terenuri agricole cu construcții amplasate pe ele, unde vor fi direcționați banii acumulați în urma majorării impozitului, cum vor fi afectați contribuabilii în urma acestei majorări și alte aspecte.

62. Totodată, a menționat că neprezentarea de către intimat a actului de analiză a impactului de reglementare, care este parte integrantă a notei de fundamentare a proiectului actului administrativ contestat, reprezintă încă un temei pentru ca acesta să fie anulat de prima instanță. Or, concluzia primei instanțe este illogică și aberantă cu privire la majorarea impozitului pe bunurile imobiliare de la 0,3 % din baza impozabilă pentru anul 2023 până la 10 % pentru anul 2024 pentru terenurile agricole cu construcții amplasate pe ele, adică mai mare cu 333 %, este una adecvată în contextul sporirii veniturilor comunei și contribuie la o distribuție echitabilă a sarcinilor fiscale.

63. Subsecvent, a notat că majorarea impozitului pe bunurile imobiliare decisă prin actul administrativ contestat, nu contribuie în nici un mod la distribuția echitabilă a sarcinilor fiscale, după cum a constatat prima instanță, ba dimpotrivă, duce la o inechitate a recurentului în raport cu alți contribuabili din localitate, fiind pus în situația să plătească un impozit cu 200 % mai mare în comparație cu alți contribuabili din localitate, în sarcina cărora a fost pusă plata impozitului pe bunurile imobiliare de douăzeci de ori mai mică conform aceluiași act administrativ contestat, spre exemplu pentru bunurile imobiliare evaluate în scopul impozitării cu destinație locativă (apartamente și case de locuit, terenurile aferente acestora), garaje și terenurile pe care sunt acestea amplasate, loturile întovărășirilor pomicole cu sau fără construcție pe ele - în mărime de 0,5 % din baza impozabilă. O distribuție echitabilă a sarcinilor fiscale poate avea loc doar în cazul în care toți contribuabilii din satul Hîrbovăț contribuie în egală măsură, prin plata impozitelor la cote identice, la acumularea veniturilor comunei.

ASPECTE DE PROCEDURĂ ÎN ORDINE DE RECURS

64. La 20 ianuarie 2025, Curtea Supremă de Justiție, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, a expediat prin intermediul poștei electronice, pentru notificare în adresa intimatului Consiliul sătesc Hîrbovăț, r-nul Anenii Noi, copia cererii de recurs depusă de SC „Expalsa-IMP” SRL, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexată la materialele dosarului (f.d. 147).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

65. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, prevede următoarele:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

66. Art. 245 din Codul administrativ, relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

67. Art. 245¹ alin.(1) – (3) din Codul administrativ, prevede că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

68. Art. 246 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, reglementează că:

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. h) că, recursul se declară inadmisibil în special când recursul este vădit neîntemeiat.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

69. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat hotărârea contestată la 23 septembrie 2024, în ședință publică (f.d. 102).

70. Hotărârea motivată a Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2024, a fost notificată participanților la proces, prin intermediul poștei electronice la 03 noiembrie 2024, ora 08:58, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d. 117).

71. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recurenta SC „Expalsa-IMP” SRL, s-a conformat prevederilor legale și a depus cererea de recurs la 30 decembrie 2024, în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

72. În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că din analiza prevederilor art.245¹-246, rezultă că admisibilitatea /inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului

administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase.

73. În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne decizia instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

74. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

75. Prin urmare, dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

76. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretinsei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

77. Din analiza recursului depus de SC „Expalsa-IMP” SRL rezultă că recurenta a invocat prevederile art. 245¹ alin. (1) lit. d) din Codul administrativ și anume faptul că decizia contestată este arbitrară și se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

78. Noțiunea de „hotărâre arbitrară” este definită prin raportare la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și la explicațiile din nota informativă a Legii nr. 246/2023. O hotărâre este considerată arbitrară atunci când nu are nicio bază juridică în dreptul intern, nu stabilește legătura între faptele cauzei, legea aplicabilă și soluția adoptată sau este rezultatul unei erori

de fapt ori de drept pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o. De asemenea, intră în această categorie hotărârile pronunțate cu bună știință contrar legii, în special în cazul normelor imperative care nu oferă judecătorului marjă de apreciere. Arbitraritatea presupune o încălcare evidentă și gravă a legalității, iar nu o simplă eroare de judecată. În astfel de cazuri, hotărârea reprezintă o denegare a justiției și afectează fundamental echitatea procedurii.

79. Pe de altă parte, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” presupune că hotărârea se sprijină pe o evaluare eronată și evident nejustificată a probatoriului, iar această evaluare a fost decisivă pentru soluția adoptată. Nu orice greșală în aprecierea probelor atrage admiterea recursului, ci doar acea eroare care este evidentă pentru un profesionist și nu poate fi explicată rațional. Pentru ca recursul să fie admis în temeiul art. 245¹ alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, este necesar ca partea care atacă hotărârea să demonstreze în mod clar existența unei asemenea erori și caracterul ei determinant asupra soluției.

80. 43. În lipsa unor argumente din care să rezulte că hotărârea contestată a fost pronunțată cu încălcarea unei norme imperative sau că soluția se bazează în mod determinant pe o apreciere vădit nerezonabilă a probelor, recursul nu poate fi admis.

81. Așadar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, recursul depus de SC „Expalsa-IMP” SRL conține obiecții de fapt și de drept, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

82. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentei la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în instanța de apel, în modul în care este garantat de art. 6 §1 al Convenției.

83. Curtea reiterează că admisibilitatea recursului trebuie analizată prin prisma rolului constituțional și funcției legale a instanței judecătorești supreme, care este aceea de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii în materia contenciosului administrativ. Astfel, motivarea cererii de recurs trebuie să reflecte nu doar nemulțumirea față de soluția instanței de apel, ci și necesitatea clară de intervenție a instanței supreme în vederea corectării unei erori de drept semnificative ori a consolidării practicii judiciare. Filtrul de admisibilitate instituit de art. 245¹ și 246 din Codul administrativ nu este formal, ci unul de fond, esențial, menit să respingă acele recursuri care nu ridică veritabile probleme de legalitate.

84. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo

împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea cauza Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

85. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 alin.(2) lit. h) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Declară inadmisibil recursul depus de Societatea Comercială „Expalsa-IMP” Societate cu Răspundere Limitată.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni